

جمهوری اسلامی ایران
هیأت عالی بانک مرکزی

مشروح مذاکرات

(بندهای ۲ و ۳)

پنجاهمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

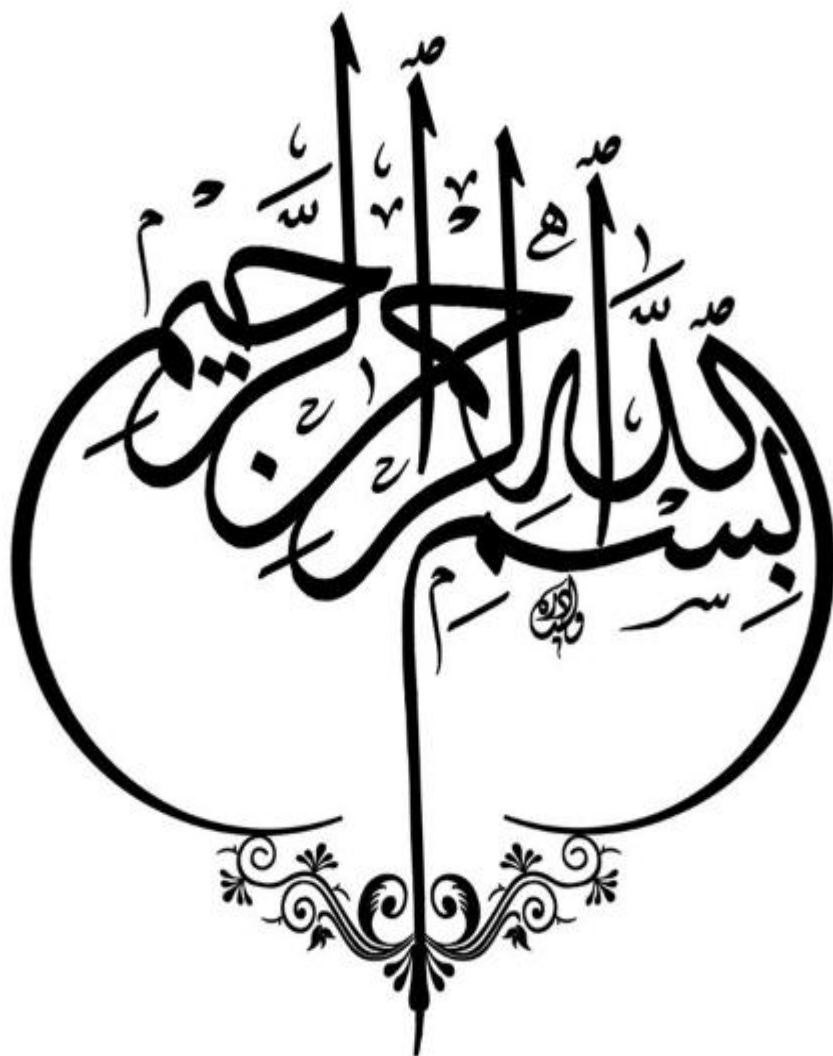
(مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۲۵)

تهیه و تدوین:

مدیریت کل امور هیأت عالی و شوراها

آذر ماه ۱۴۰۴

جمهوری اسلامی ایران
بنیاد عالی بانک مرکزی

دبیر هیأت عالی: آقای دکتر محمدپور، دستورالعمل ریسک اعتباری در موسسات اعتباری را مطرح بفرمایید.

آقای دکتر محمدپور: اگر اجازه بفرمایید ابتدا موضوع مربوط به ضوابط اجرایی ماده (۶) اصلاحی قانون صدور چک را مطرح کنیم، سپس دستورالعمل اشاره شده را ارائه نماییم.

آقای دکتر اسماعیل زاده: در دستورالعمل حساب جاری، بندی در خصوص چک وجود دارد که عبارت است از «کارسازی چک منوط به ثبت صدور دریافت و انتقال آن در سامانه صیاد است». در خصوص این بند وحدت رویه و مباحث حقوقی مطرح شده است که در اینجا مطرح نمی‌کنم. در نهایت طبق ماده (۲۱) قانون چک، عبارتی که در دستورالعمل وجود دارد، باید تغییر یافته و عیناً با عبارتی که در قانون وجود دارد، جایگزین گردد. عبارت قانون به این شرح است: «صدور و پشت نویسی چک بدون درج در سامانه صیاد، فاقد اعتبار است». این جمله می‌بایست جایگزین جمله قبلی دستورالعمل گردد.

آقای دکتر پورمحمدی: آیا از لحاظ فنی و اجرایی امکان پذیر است؟

آقای دکتر اسماعیل زاده: بله.

دبیر هیأت عالی: دوستانی که با عبارتی که آقای دکتر اسماعیل زاده قرائت نمودند موافق هستند، رأی بدهند؛ تصویب شد.

آقای دکتر محمدپور: طبق دستورالعمل حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در موسسات اعتباری، این موسسات موظف بودند که اعطای اعتبار تسهیلات و تعهدات را در چارچوب الزامات این دستورالعمل انجام دهند. در اجرای این دستورالعمل با موضوعاتی مواجه بودیم. از طرفی، این دستورالعمل سال‌ها در حال اجرا است و در این زمان، خلأها و ایرادات آن مشخص شده است. حدود چند ماهی در ارکان بانک مرکزی، کمیسیون مقررات و نظارت، شورای تنظیم‌گری و نظارت بانکی و مرکز تنظیم‌گری، دستورالعمل را مورد اصلاح قرار دادیم و در جلسه امروز صرفاً تغییرات مربوط به آن را مطرح خواهیم کرد.

آقای صدقی: در دستورالعمل قبلی، شورای پول و اعتبار الزام کرده بود که دستورالعمل تفصیلی تر و اجرایی تر را ارائه کنیم. شورای پول و اعتبار به محورهای اصلی تحت عنوان حداقل الزامات، اشاره کرده بود. مقرر شد که دستورالعمل تفصیلی این حداقل ها تهیه و ارائه گردد. محورهایی که در این دستورالعمل می باشد، ناظر بر این امر است که ریسک اعتباری، قبل از اعطای تسهیلات مد نظر قرار می گیرد. بعد از بررسی مدارک، اعتباری به دست می آید که آن را اهلیت اعتباری مشتری نامگذاری نموده ایم. بعد از تأیید اعتبار و بر اساس رتبه اعتبار و اهلیت اعتباری، وثیقه مشخص می شود و بعد از تعیین آن، اعتبار پرداخت می گردد. در اینجا فهرستی از وثایق ممکن وجود دارد که با ضرایب تعدیلی که برای وثایق در نظر گرفتیم، گفته شده که بر اساس اهلیت اعتباری که بانک رتبه اعتباری را تعیین می کند، چه وثیقه ای اخذ شود. این وثایق در جدول مشخص شده است.

آقای دکتر پورمحمدی: لطفاً در خصوص ضریب تعدیل، توضیح دهید.

آقای صدقی: به عنوان مثال، مسکوکات و شمش طلا، ۵ واحد درصد کمتر از ارزش اسمی آن باید در نظر گرفته شود. بر اساس اهلیت اعتباری، ستون اول از «بسیار ضعیف» تا «بسیار خوب»، بانک مجاز می شود که کدام یک از وثایق را از مشتری دریافت کند. مثلاً، اعتبار «بسیار خوب»، تمام وثایق به تشخیص بانک، قابل دریافت است.

آقای دکتر پورمحمدی: عدم پذیرش در جدول، به چه معناست؟

آقای صدقی: یعنی اگر اهلیت اعتباری مشتری، «بسیار ضعیف» باشد، اعتبار اعطا نخواهد شد.

آقای دکتر نادعلی: بنده در خصوص ماده (۱۲) این دستورالعمل نکته ای دارم. این دستورالعمل در شورای تنظیم گری و نظارت بانکی تقریباً نهایی شده است. در ماده (۱۲)، حد اعتباری مشتری به عهده موسسه اعتباری گذاشته شده است. مسئله ای که وجود دارد این است که هر بانک، با بانک دیگر یا حتی شعب یک بانک، در شناسایی حد اعتباری مشتری با هم متفاوت هستند. پیشنهادی که به جمع بندی اعضای هیأت عالی رسیده

این می‌باشد که موسسه اعتباری در نهایت بر اساس بندهای زیر، حد اعتباری را مشخص کند. مورد اول این است که برای تسهیلات سرمایه در گردش، ۹۰ درصد فروش واحدهای تولیدی و ۶۰ درصد فروش واحدهای خدماتی اما در خصوص تعهدات ایجاد، سقفی وجود ندارد و ۲۰۰ درصد فروش برای واحدهای تولیدی و ۱۰۰ درصد فروش برای واحدهای خدماتی در نظر گرفته شده است.

آقای دکتر پورمحمدی: این موضوعی که می‌فرمایید، بحث را پیچیده می‌کند. اگر موافق هستید، کلیت موضوع تصویب شود و این جزئیات را به هیأت عامل یا هر مرجع ذیصلاح تفویض کنیم.

آقای دکتر نادعلی: بله، در دستورالعمل درج شده است که شیوه‌نامه اجرایی آن در هیأت عامل مطرح گردد.

آقای صدقی: در ماده (۱۲) به صورت کلی مطرح شده است. در این ماده بیان شده است که بر اساس سابقه اعتباری، وضعیت صنعت، نوع فعالیت و کسب و کاری که مشتری دارد، بانک حد اعتباری را تعیین می‌کند. این حد اعتباری می‌تواند در سرمایه در گردش تسهیلات بلند مدت و هر نوع تسهیلاتی که می‌خواهد، استفاده شود.

آقای دکتر نادعلی: در این صورت، موضوع سلیقه‌ای می‌شود و باید چارچوب کلی برای آن تعیین گردد.

آقای صدقی: پیشنهاد آقای دکتر نادعلی، صرفاً بر اساس فروش است. این هم می‌تواند به عنوان یک معیار باشد. موضوع این است که آیا فقط برای فروش می‌خواهیم در نظر بگیریم؟

آقای دکتر محمودپناه: موضوعی که آقای دکتر نادعلی به آن اشاره کردند، در سابقه وجود دارد و قبلاً در واحدهای مختلف به آن پرداخته شده است که همان بحث تکیه بر فروش سال قبل است. در ماده (۱۲) دستورالعمل پیشنهادی، این موارد پذیرفته شده است؛ موضوعی که وجود دارد این است که در خصوص واحدهایی که سرمایه در گردش می‌گیرند، این بخشنامه حاکم است و در حال اجرا می‌باشد که در واحدهای تولیدی ۹۰ درصد و در واحدهای خدماتی و بازرگانی ۶۰ درصد فروش آن‌ها تعیین شده است. این مصوبه شورای پول و اعتبار است و بانک‌ها در حال اجرای آن هستند. در خصوص تعهدات، هیچ سقفی در سیستم

بانکی وجود نداشت، به همین خاطر ضابطه ای برای آن تعریف کردیم و مقرر شد در واحدهای تولیدی ۲۰۰ درصد فروش و واحدهای بازرگانی تا ۱۰۰ درصد فروش بتوانند از تعهدات سیستم بانکی استفاده کنند. در خصوص بقیه مسائل، مقرر شده است که بانک مرکزی موضوع را در هیأت عامل مطرح و بقیه موارد را تبیین کند.

آقای دکتر پورمحمدی: آیا فقط در ماده (۱۲) در خصوص حد اعتباری اختلاف نظر وجود دارد؟

آقای دکتر محمودپناه: بله. ضمناً این موضوع از شورای هماهنگی بانکهای خصوصی و دولتی استعلام شده است و در حال تثبیت وضعیت موجود و تبیین مقرره‌ای برای آینده هستیم تا بانک مرکزی بتواند نظارت و کنترل لازم را داشته باشد.

آقای دکتر پورمحمدی: مطالبی که برای الحاق به ماده (۱۲) اشاره فرمودید، کاملاً متین است؛ اما چون بدنه کارشناسی بانک مرکزی در خصوص آن گفتگو نکرده است، بهتر است هرچه مورد توافق بود، در دستورالعمل درج شود و اگر توافق صورت نگیرد، موضوع مجدد در هیأت عالی مطرح شود.

آقای دکتر محمودپناه: در مصوبه درج شود که در خصوص ماده (۱۲) کارگروه تشکیل شود.

آقای دکتر اسماعیل زاده: در این صورت دستورالعمل، ناقص می‌ماند. بحثی در این خصوص وجود ندارد. دوستان می‌فرمایند این بند باید جزئیاتی داشته باشد که مشکلی نیست. در اینجا تبصره‌ای مبنی بر اینکه شیوه‌نامه یا ضوابط اجرایی موضوع این ماده در هیأت عامل بانک مرکزی تصویب می‌شود، اضافه می‌کنیم.

آقای صدقی: ممکن است شکل شیوه‌نامه نداشته باشد. بهتر است در دستورالعمل درج گردد.

دبیر هیأت عالی: در تبصره ماده (۱۲) درج می‌شود که ضوابط اجرایی این بند به تصویب هیأت عامل می‌رسد. در مصوبه هم درج می‌کنیم که چه افرادی در جلسه هیأت عامل حضور پیدا می‌کنند.

آقای دکتر اسماعیل زاده: اگر عبارت «ضوابط اجرایی» درج شود، انتظار یک شیوه نامه با چندین ماده وجود خواهد داشت. در صورتی که ممکن است با یک ماده، ابهام آن برطرف شود. اگر دوستان موافق باشند، تبصره را در متن دستور العمل درج نکنیم و در متن مصوبه به آن اشاره کنیم.

دبیر هیأت عالی: در دستور العمل به صورت تفصیلی مطرح نمی شود و صرفاً به این موضوع اشاره می شود که ضوابط اجرایی آن به تصویب هیأت عامل می رسد. در متن مصوبه مربوط اشاره می شود که در تصویب این شیوه نامه از دو نفر از اعضای هیأت عالی و نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی هم دعوت شود.

آقای دکتر مدنی زاده: حد اعتباری که داده می شود متناسب با ۲۰۰ درصد چه چیزی است؟

آقای دکتر پورمحمدی: به بانک ها اجازه داده شده که حد اعتباری را خودشان تشخیص بدهند. آقایان دکتر محمودپناه و دکتر نادعلی معتقدند که این موضوع باید یک ضابطه داشته باشد وگرنه هر بانکی، به شیوه خودش عمل می کند. مقرر شد این ضابطه در هیأت عامل بانک مرکزی با حضور نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی مطرح و نهایی گردد.

آقای دکتر نادعلی: برای تسهیلات، سقف ۹۰ درصد فروش برای واحدهای تولیدی و ۶۰ درصد فروش برای واحدهای بازرگانی و خدماتی وجود دارد؛ اما در خصوص تعهدات، سقف و کفی وجود ندارد.

آقای دکتر مدنی زاده: مشکل این است که این موضوع به فروش وابسته شده است که اصلاً معیار مناسبی نیست. فرض کنید بنگاهی شروع به رشد کردن می کند. قطعاً فروش سال قبل این بنگاه کم خواهد بود. اگر قرار است شیوه نامه تصویب شود، همه این موارد باید در شیوه نامه اصلاح گردد.

دبیر هیأت عالی: یک تبصره به ماده (۱۲) اضافه کردیم و مقرر شد که شیوه نامه مربوط به آن با حضور نمایندگان که اشاره کردیم تهیه و در هیأت عامل تصویب گردد. دوستانی که موافق هستند، رأی بدهند؛ تصویب شد.